

В.М.ГНАТЮК ПРО ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ ЗАКАРПАТТЯ

В.М.Гнатюк приділяв значну увагу питанням культурно-духовного та літературного життя Закарпаття. Зв'язки та співпраця його з письменниками краю здійснювалася як шляхом безпосередніх контактів через зустрічі та листування, так і через читання їх творів і відгуків про них, заохочення їх до фольклорної та історичної діяльності. Творчо плідними були його взаємини з О.Митраком - "сполягливою незлою людиною", А.Крालицьким - "одним з ліпших тамтешніх людей", Ю.Жатковичем - "найліпшого з усіх русинів", а також з І.Сільваєм, Є.Сабовим, Ю.Ставровським-Попрадовим, Г.Стрипським, І.Панькевичем, А.Волоши-ним, В.Бирчаком, В.Гренджею-Донським і т.д.

В епістолярії В.Гнатюка чи в його статтях згадуються з тих чи інших приводів імена письменників та їх твори. Це, зокрема, В.Довгович, О.Духнович, О.Павлович, Ф.Фінцицький, О.Маркуш, Л.Дем'ян тощо. Він орієнтував їх на необхідність відображення життя народу, на використання його мови, народнопоетичних джерел, духовних традицій.

У своїй статті про Габора Костельника-Гамзова "Поетичний талант між бачванських русинів" В.Гнатюк засуджує тих закарпатських літераторів, котрі на його думку, все віддаляються від народу і яких теж наближення до народної мови, навіть дочасно через діалект, могло б вивести на широку дорогу. З високих вимог В.Гнатюк оцінює, солідаризуючись з І.Франком, хрестоматію Є.Сабова, творчість письменників Закарпаття ХІХ ст. у статтях "Угроруська мізерія", "Місяцеслов" на 1900 год", "Угроруські календарі" тощо. Бо розумів, що твори сучасних йому письменників Закарпаття і змістом, і формою повинні далеко вириватись з лабет анахронізму і сягати суспільно-естетичних висот кращих набутоків загальнонаціональної культури, що стали запорукою творення письменниками загальноукраїнської літератури. Цим шляхом, на який орієнтував В.Гнатюк, до речі, пішли кращі письменники 20-30-х років ХХ ст.

В.М.Гнатюк високо оцінює творчу діяльність Ю.Жатковича за те, що "він перший з-поміж угроруських русинів успів вибитися з-поза вузького кругозору тамтешніх інтелігентів", а також відзначає його участь через художній переклад у ознайомленні угорського та "русинського" читача з набутками української літератури (ЛНВ, 1904 р.).

Виявлений нами рукопис статті-рецензії В.Гнатюка "З приводу збірки пісень Луки Дем'яна" (обсяг 7 сторінок тексту малого формату), що відноситься до 1922 року, крім зауважень щодо систематизації та паспортизації матеріалу, містить ряд концептуально важливих рекомендацій

щодо наукового запису усних скарбів народу, судження про види, форми і специфіку фольклорних видань, класифікацію народнопісенних творів.

Крізь живі взаємини В.Гнатюка з закарпатськими літераторами простежується, як передові демократичні ідеї проникали в Закарпаття, запліднюючи і формуючи тут поступ літературного життя. Стає відчутною значна роль В.Гнатюка в розвитку на Закарпатті не тільки фольклористики, а й художньої літератури та науки про неї.